

Asia: VN/10627/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi yksityisteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (1069/2018) muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

1. Yleiset huomiot valtioneuvoston asetusluonnoksesta

KEHA-keskuksen näkökulmasta ehdotettu asetusmuutos on tarpeellinen. Kohonneet rakennus- ja polttoainekustannukset ovat asettaneet tiekunnat haastavaan tilanteeseen. Polttoainekustannusten nousulla on merkittävä vaikutus lautta-alusten toimintaan. Asetusmuutos kannustanee tiekuntia investoimaan ja samalla hakemaan avustusta teiden ja siltojen parantamiseen.

Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1. tammikuuta 2023. Tämä tarkoittaa yksityisteiden ja erityiskohteiden käsittelyjärjestelmänä toimivaan yleiseen avustusjärjestelmään sekä asiakasohjeistuksiin tehtäviä muutoksia. Asetusmuutos ei sisällä siirtymäaikaa, joten hakemuksiin, jotka on jätetty vuonna 2022 ja joista päätös tehdään tämän vuoden puolella, sovelletaan nyt voimassa olevan asetuksen tukiprosentteja. Tiekunnille tehtävän viestinnän merkitys asiassa on suuri.

2. Minkä kohteiden enimmäisavustusprosentin korottamista voidaan pitää tärkeimpänä yksityistielaisissa, valtakunnallisessa liikennejärjestelmä suunnitelmassa vuosille 2021-2032, ja vuoden 2023 talousarvioehdotuksessa/lisätalousarvioehdotuksessa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi (ml. huoltovarmuuden ja kotimaisen puun saatavuuden varmistaminen sekä metsäteollisuuden ja energiatuotannon tarpeet)?

Yksityistiesiltojen investointikustannukset ovat euromääräisesti suurimmat. Niiden korjauskustannusten määrällisesti suurempi tukeminen on erittäin tarpeellista. Yleensäkin rahoitettavien kohteiden tukiprosentin nostamista voidaan pitää perusteltuna johtuen siitä, että yksityisteille on kertynyt korjausvelkaa ja hankkeiden rahoitus toteutuu pääsääntöisesti tiekuntien jäsenten kautta. Myös erityiskohteiden kustannusten nousu perustelee rahoituksen lisäämistä.

3. Miten avustushakemuksia tulisi em. tavoitteiden valossa priorisoida, jos hakemuksia tulisi enemmän kuin on jaettavissa valtionavustusta?

Priorisoinnissa tulisi KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan ensimmäisinä huomioida sillat ja pysyvän asutuksen turvaavat kohteet. ELY-keskukset arvioivat tärkeysjärjestyksen alueillaan hankkeen vaikuttavuuden perusteella.

4. Esityksen tavoitteena on kannustaa yksityisteiden parannuksiin niiden vuosittaista määrää lisäävästi, sekä yksityisteiden korjausvelan vähentyminen keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Miten arvioitte avustusprosenttien korottamisen vaikuttavan toteutettavien hankkeiden ja korjausvelan määrään koko Suomen tasolla tai jollain tietyllä alueella? Mitä muita seikkoja kuin muistiossa esitetyt tulisi huomioida, jotta tavoitteet saavutettaisiin?

Avustusprosentin nostamisella on kannustava vaikutus yksityisteiden perusparantamiseen. On mahdollista, että sellaisia kohteita tulee avustettavaksi, joita ei nykyisillä tukiprosenteilla haettaisi avustettaviksi. Korjausvelan määrän väheneminen ei liene kuitenkaan arvioitavissa helposti ilman vertailukelpoista dataa: avustuspäätösten määrän kasvu ei todennäköisesti suoraan korreloi korjausvelan vähenemisen kanssa. Tavoitteiden saavuttamisessa vaikuttavuuden kriteerien tulkinta, yhtenäiset avustuskäytännöt, valintaperusteet avustuskohteille ja valtakunnallinen ohjeistus tukee toimeenpanoa. Ohjeistuksen asiakaslähtöisyyteen olisi hyvä kiinnittää huomiota. Traficomien koordinointi ja ohjaus ovat keskeisessä roolissa.

5. Esityksen mukaan olisi tärkeää tunnistaa keskeisten toimintojen ja kuljetusketjujen kannalta ne yksityistiet, joiden kunnostamisella saavutetaan merkittävimmät vaikutukset. Miten tämä tunnistaminen ja kohdistaminen voitaisiin valtakunnallisesti mahdollisimman yhtenäisin perustein toteuttaa ja ottaa asetuksessa huomioon? Millaista valtakunnallisesti vertailukelpoista tietoa kohteiden kunnosta on saatavilla tunnistamisen tueksi?

Ei lausuttavaa kohtaan viisi.

Smolander Pauliina
KEHA-keskus